

Osm excelentních vědců převzalo Ceny Neuron

Ve dvoraně Národního muzea byly 6. listopadu 2019 předány prestižní vědecké Ceny Neuron. Včetně finanční prémie je již podesáté udělil Nadační fond Neuron na podporu vědy. Nejvyšší ocenění, Cenu Neuron za celoživotní přínos vědě, získal rostlinný biolog Jiří Friml za výzkum hormonu auxinu, jenž rostlinám umožňuje přizpůsobit se změnám vnějšího prostředí, a tím i přežít. Dvojnásobný držitel ERC grantů nyní působí na Institute of Science and Technology Austria. Cenu Neuron za významný vědecký objev pak obdržel matematik Jan Nekovář, jehož matematické důkazy z oboru teorie čísel přispěly r. 2014 k udělení Fieldsovy medaile (ekvivalent Nobelovy ceny). V současnosti působí jako profesor na pařížské Sorbonně a je považován za jednoho z nejvýraznějších českých matematiků. Rovněž byly uděleny Ceny Neuron pro mladé naděje vědce, které si odnesli Lucie Kalousová (za společenské vědy), Petr Kohout (obor biologie), Ondřej Pejcha (fyzika), Michal Šimíček (medicína), Martin Balko (computer science) a Vladimír Lotoreichik (matematika).

„Za 10 let fungování fondu jsme ocenili 85 špičkových vědců, českou vědu podpořili téměř 70 miliony korun, dostali jsme práci našich vědců do širšího povědomí veřejnosti a rozvinuli moderní mecenášství ve vědě. Jubilejní 10. předávání se uskutečnilo v místě, které připomíná, že jsme národ s velkými jmény, a to i těmi vědeckými. Věříme, že jména laureátů letošních Cen Neuron opět zarezonují českou veřejností,“ uvedla Monika Vondráková, spolutatelka a předsdkyně správní rady NF Neuron.

Během slavnostního večera předali laureátům ocenění osobnosti jako Eva Jiříčková,

Ondřej Vetchý, Petr Pavel, Tomáš Halík, Yemi nebo Tomáš Šebek.

● L. Kalousová – za výzkum vztahu mezi sociální nerovností a zdravím populace. Naše zdraví ovlivňuje zdravotní péče a genetické dispozice, ale také faktory jako vzdělání, příjem nebo čtvrt, ve které žijeme. Zkoumá, proč je v některých zemích vztah mezi socioekonomickým statusem a zdravím silnější (např. v USA) a v jiných slabší (např. ve Švédsku).

● P. Kohout – za výzkum vztahu mezi houbami a rostlinami – mykorhizní symbiózy. Svým výzkumem jako jeden z prvních u nás upozornil, že houby mohou ovlivňovat podobu celé krajiny – vytvářejí v půdě hustou síť, která rostliny propojuje, efektivně distribuuje živiny a pomáhá vzájemně komunikovat.

● O. Pejcha – za významné obohacení současných poznatků o chování supernov a o zániku a jiných proměnách hvězd.

● M. Šimíček – za zkoumání procesů, které způsobují zhoubná onemocnění a jejich lékovou rezistenci. Ačkoli získal vzdělání a působil na prestižních pracovištích v Belgii, Londýně a Cambridge, vrátil se do rodné Ostravy, aby zde realizoval špičkové vědecké centrum.

● M. Balko – za řešení matematických problémů v kombinatorice, s nimiž si desetiletí nevěděli vědci rady, pomocí počítačů.

● V. Lotoreichik – za výzkum ve spektrální teorii a tvarové optimalizaci. Snaží se matematicky dokázat, že určitý tvar tělesa optimalizuje energii mezi všechny tvary splňující určité geometrické podmínky.

Jsmo hrdí na ty, kteří mají odvalu

Všichni znají úspěšné sportovce, ale málokdo ví, že za výrazným zlepšením překladače Google, animací filmů v Hollywoodu či zrychlením počítačů stojí čeští vědci.

1 Ocenění vědci Martin Balko, Vladimír Lotoreichik, Ondřej Pejcha, Lucie Kalousová, Michal Šimíček, Jan Nekovář, Petr Kohout a Jiří Friml

2 Nadační fond Neuron podporuje vědu již 10. rokem. Snímky L. Bíby, NF Neuron

animací filmů v Hollywoodu či zrychlením počítačů stojí čeští vědci.

Inspirací nám byl odkaz vynikajícího architekta a mecenáše Josefa Hlávky, který zdůrazňoval, že stát, v němž věda a umění nemají podporu, se nerozvine. Proto jsme se i my nakonec rozhodli založit fond, který bude podporovat špičkové české vědce a zvyšovat jejich prestiž.

Snažíme se inspirovat mladé lidi, kteří se rozhodují, jaké si zvolí povolání. Většinou chtějí studovat marketing, práva, technické univerzity, protože to považují za perspektivní co do uplatnění a výtěžku. Jen málokdo se pustí do vědy, protože ví, že je to složitá oblast a chybí v ní peníze.

Vědci, které jsme ocenili, byli vesměs lidé skromní a pokorní, ale nikomu z nich nemohla chybět odvalu. Bez ní by nebyli tam, kde jsou. Odvážní jsou i naši mecenáši, bez nich by pro změnu nebyla podpora vědy. Říkají: „Jsi skvělý, děkujeme ti a pokračuj dál ve vědě, nevzdávej to.“

Úryvky z rozhovoru (redakčně kráceno) s předsdkyní správní rady a spolutatelkou NF Neuron Monikou Vondrákovou

Více na www.nfneuron.cz

